

13.2.2026

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö asiassa VN/22315/2023, 18.12.2025

Valtiovarainministeriön lausunto työryhmämietinnöstä menettämisseuraamuksia koskevista lainsäädäntömuutoksista

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi työryhmämietinnöstä menettämisseuraamuksia koskevista lainsäädäntömuutoksista.

Työryhmä ehdottaa, että Suomessa otetaan käyttöön uusi selittämättömän omaisuuden menettämisseuraamus. Se voitaisiin tuomita, jos esitutkinnassa tunnistetun omaisuuden olisi syytä olettaa olevan peräisin rikollisesta toiminnasta. Syyttäjältä vaadittavaa näyttöä omaisuuden alkuperästä olisi alennettu eikä mitään yksittäistä rikosta tarvitsisi näyttää toteen. Lisäksi menettämisseuraamusasioissa mahdollistettaisiin kuulutustiedoksianto ja rahanpesun kohteena olevan omaisuuden menetetyksi tuomitseminen arvomääräisenä, laajennettaisiin laajennetun hyötykonfiskaation liipaisinrikosten luetteloa sekä tehtäisiin eräitä muita menettämisseuraamuksia koskevia lainsäädäntömuutoksia, joiden tarkoituksena olisi muun ohella parantaa rikoksen uhrin asemaa rajat ylittävissä tilanteissa.

Työryhmä ehdottaa myös useita lainsäädäntömuutoksia rikoshyödyn jäljittämiseksi ja tunnistamiseksi sekä hallinnoimiseksi. Tähän liittyen mietinnössä ehdotetaan lakia varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavasta toimistosta ja varallisuudenhoitotoimistoista. Tehtäviä hoitaisivat Suomessa Keskusrikospoliisi ja viimeksi mainituilta osin myös Ulosottolaitos.

Valtiovarainministeriö toteaa, että ministeriön edustaja on osallistunut muistion laatineen työryhmän työhön ja näin ollen ministeriöllä on ollut mahdollisuus vaikuttaa työryhmämuistion ja siinä ehdotettujen lainsäädäntömuutosten valmisteluun jo työryhmävaiheessa. Valtiovarainministeriön huomiot ja näkemykset onkin otettu työryhmämuistiossa hyvin huomioon. Valtiovarainministeriö kannattaa työryhmän mietinnössään ehdottamia lainsäädäntömuutoksia ja erityisen kannatettavana pidetään ehdotusta selittämättömän omaisuuden menettämisseuraamuksen säätämisestä sekä rahanpesun kohteena olevan omaisuuden menetetyksi tuomitsemisesta arvomääräisenä.

Ehdotettava uusi rikoslain 10 luvun 3 a §:n säännös (selittämättömän omaisuuden menettäminen) tarkoittaisi merkittävää muutosta rikoshyödyn menettämistä koskevaan nykysääntelyyn, jossa menettämisseuraamus on pääsääntöisesti edellyttänyt omaisuuden kytkemistä tiettyyn rikokseen tai rikolliseen tekoon. Ehdotettava säännös siirtäisi arvioinnin painopistettä yksittäisen rikoksen todistamisesta vastaajan varallisuustilanteen

kokonaisarviointiin ja omaisuuden laillisen alkuperän uskottavuuteen. Säännös tehostaisi siten rikoshyödyn poisottamista ja parantaisi viranomaisten mahdollisuuksia puuttua erityisesti rahanpesunkaltaiseen ammattimaiseen, toistuvaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen, jossa rikoshyöty pyritään usein häivyttämään monimutkaisten järjestelyiden avulla.

Vertailtaessa Ruotsin lainsäädäntöä Suomen voimassa olevaan ja ehdotettuun uuteen lainsäädäntöön valtiovarainministeriö toteaa, että Suomessa laajennetun hyötykonfiskaation todistustaakka on Ruotsin laajennettua menettämisseuraamusta alempana, koska kyse on käännetyistä todistustaakasta, eikä syyttäjän alennetusta näyttövelvollisuudesta. Myös uudessa selittämättömän omaisuuden menettämisseuraamuksessa noudatettava syytä olettaa -näyttökynnystä voidaan pitää Ruotsin näyttökynnystä alempana. Toisaalta Ruotsin lainsäädännössä molemmat selittämättömän omaisuuden menettämistavat voivat koskea myös arvokonfiskaatiota. Työryhmämuistion mukaan arvokonfiskaation yhdistäminen laajennetussa hyötykonfiskaatiossa edellytettynä käännettyyn todistustaakkaan olisi kuitenkin vastaajan oikeusturvan näkökulmasta haastavaa.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan rahanpesun kohde voidaan tuomita menetetyksi vain esinekonfiskaationa. Siten turvaavana toimenpiteenä ei voida käyttää pakkokeinolain 6 luvun mukaista vakuustakavarikkoa vaan ainoastaan pakkokeinolain 7 luvun mukaista takavarikkoa ja sitä edeltäviä toimia. Esityksen mukaan jatkossa myös arvokonfiskaatiota olisi mahdollista käyttää tietyissä tapauksissa.

Suomi kuuluu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaiseen toimintaryhmään (FATF, *Financial Action Task Force*), jonka ydintehtävä on estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista edellyttämällä valtioilta tehokasta rahanpesun vastaista lainsäädäntöä. FATF kehittää ja antaa rahanpesun sekä terrorismin rahoittamisen ja joukkotuhouksien rahoittamisen estämiseen liittyviä toimintasuosituksia sekä seuraa niiden täytäntöönpanoa jäsenmaissa vuosittaisilla kyselyillä ja määrääjoin tehtävillä maa-arvioinneilla. FATF kiinnitti Suomea koskevassa maaraportissaan vuonna 2019 huomiota siihen, ettei Suomen rikoslain 32 luvun 12 § mahdollista rahanpesun kohteen arvokonfiskaatiota. Siten arvokonfiskaation lisääminen rahanpesurikoksen menettämisseuraamukseksi on Valtiovarainministeriön mukaan erittäin kannatettava ehdotus.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota rikoslain 32 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisen rahanpesurikoksen tunnusmerkistöön, joka edellyttää, että tekijällä on oltava rahanpesullinen tarkoitus, jotta hänen voitaisiin todeta syyllistyneen tarkoitusta korostavaan rahanpesuun (tarkoitustahallisuus). Rahanpesun tarkoituksen todistaminen on sen luonteen takia osoittautunut oikeuskäytännössä vaikeaksi. Suomessa on tuomittu varsin vähän isoja rahanpesurikoksia, vaikka rahanpesun estämiseen liittyvä sääntely on kattavaa ja rahanpesun estämiseen käytetään merkittävästi niin julkisen kuin yksityisen puolen resursseja. Rahanpesurikoksen korostetun korkea näyttökynnys on todennäköisesti ainakin yksi syy nykytilanteeseen. Työryhmän esityksessä rahanpesurikoksen näyttökynnystä ei kuitenkaan ehdoteta muutettavaksi. Rahanpesurikos ja siihen liittyvä rikoshyödyn

konfiskaatio muodostavat valtiovarainministeriön mielestä kokonaisuuden, jota olisi syytä käsitellä yhdessä. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan menettämisseuraamusten kiristäminen ei yksinään ratkaise havaittua puutetta, mikäli rahanpesurikoksen näyttökynnys jää edelleen korkeaksi. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että FATF suorittaa seuraavan Suomea koskevan maa-arvion vuosina 2027–2028 ja on hyvin todennäköistä, että rahanpesurikoksen tunnusmerkistön korotettu tahallisuusvaatimus nousee esille viranomaistoiminnan tehokkuutta arvioidessa.

Jatkovalmistelussa tulisi lisäksi selvittää ja arvioida tulisiko ehdotettavan varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavasta toimistosta ja varallisuudenhoitotoimistoista annetun lain 11 §:n 1 momentin 6 kohdan mukainen käyttöoikeus pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain (571/2019) 4 §:n mukaisesti luovutettaviin ja 6 §:n mukaisesti tallennettuihin tietoihin huomioida myös pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 3 §:ssä.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä,

Juha Majanen

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Terhi Järvikare

VN/22315/2023-VM-23

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: